

Netwerk Ouderinitiatieven
p.a. Doevenkamp 77
9401 MC Assen

Assen, 11 december 2017

Ministerie van OCW
De ministers van Onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Betreft: onderzoek onderwijsovereenkomst en regelgeving toelatingsrecht mbo

Geachte ministers Van Engelshoven en Slob,

Op 13 december 2017 vindt een algemeen overleg plaats over het Middelbaar Beroepsonderwijs. Aan de orde komen onder meer de vragen van het lid Özdil (GroenLinks) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over «Het nut van onderwijsovereenkomsten in het mbo» (ingezonden 11 oktober 2017).¹ Middels deze brief wijzen wij, ouders verenigd in het Netwerk Ouderinitiatieven, u op een aantal zorg- en aandachtspunten in het kader van de onderwijsovereenkomst. Wij verzoeken u, minister Van Engelshoven, met klem om deze punten mee te nemen in het toegezegde onderzoek naar – onder meer – de toekomst van de onderwijsovereenkomst en ook u, minister Slob, om op passende wijze gevolg te geven aan de punten die (mede) betrekking hebben op beleid waar u verantwoordelijk voor bent.

Passend onderwijs

Graag wijzen wij u allereerst op het belang van de onderwijsovereenkomst voor kwetsbare jongeren met een ondersteuningsbehoefte. Het gaat om de categorie jongeren voor wie er ook in het Middelbaar Beroepsonderwijs passend onderwijs moet zijn. Voor deze groep is de onderwijsovereenkomst en meer specifiek de bijlage daarbij het document waarin de afspraken tussen de deelnemers en de onderwijsinstelling over die ondersteuningsbehoeften zijn vastgelegd. Dit betreft aanvullende inspanningen op maat, die zich naar ons idee niet eenvoudig in een wet laten vastleggen. Het is volgens ons dan ook van belang dat de onderwijsovereenkomst, die zo belangrijk is voor de rechtspositie van jongeren met een beperking en in het bijzonder hun recht op passend onderwijs, niet afgeschaft wordt, maar dat maatregelen genomen worden voor een betere toepassing.

Onderwijsovereenkomst en vroegtijdige aanmelding en toelatingsrecht

Vanuit het Netwerk Ouderinitiatieven is een aantal ouders betrokken geweest bij de voorbereiding van gewijzigde wetgeving inzake vroegtijdige aanmelding voor en toelating tot het beroepsonderwijs.

¹ Zie <http://mbo-today.nl/wp-content/uploads/2017/10/De-waarde-van-deonderwijsovereenkomst.pdf>; Verkenning door de Kenniskring onderwijsrecht beroepsonderwijs van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Deze wetgeving is per 1 augustus jongstleden in werking getreden en moet dus door het onderwijsveld op onderdelen inmiddels geïmplementeerd zijn. Op 1 februari 2018 moet de vereiste informatievoorziening, die hier uit voortvloeit, op orde zijn. Op deze datum moeten alle instellingen informatie beschikbaar hebben waarin toekomstige deelnemers kunnen lezen hoe het aanmelden en toelaten precies in zijn werk gaat per opleiding (beleid).

In deze gewijzigde wetgeving is eveneens een bindend studieadvies aan het einde van het eerste studiejaar opgenomen. Voor kwetsbare jongeren is het essentieel dat de inhoud van de onderwijsovereenkomst, de inspanningen over en weer die daaruit voortvloeien, inclusief de hiervoor benoemde bijlage, in dit advies wordt betrokken.

Afschaffen onderwijsovereenkomst?

Mevrouw van Engelshoven zei in het begrotingsoverleg mbo van 6 december 2017 tegen Kamerlid Özdil: "ik deel met u de wens dat we mbo-studenten niet anders moeten behandelen dan andere studenten in het hoger onderwijs." Dit is ons inziens te kort door de bocht. Het mbo leidt jongeren op tot en met het behalen van een wettelijk verplichte startkwalificatie, waar het hoger onderwijs aanvullend is op die startkwalificatie. En het mbo volgt nu het primair en voortgezet onderwijs in de passend onderwijsregelgeving, terwijl het hoger onderwijs dat niet of anders doet. Het qua regelgeving in lijn brengen van het mbo met het hoger onderwijs vraagt nuance omdat het mbo een andere basis heeft.

De onderwijsovereenkomst is ingesteld om deelnemers en instellingen elkaar over en weer te wijzen op hun inspanningsverplichtingen om onderwijs te kunnen volgen en geven met een diploma als resultaat. Wij blijven het bijzonder vinden dat, als de sector er vervolgens puur administratief mee om blijkt te gaan en niet doet waar het voor bedoeld is, dat juist de reden is om het af te willen schaffen.

Je zou bij afschaffing van de onderwijsovereenkomst het OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP) uit passend onderwijs in de voorliggende onderwijssectoren als alternatief voor de bijlage kunnen overwegen. Maar passend onderwijs leert dat dit OPP op dit moment ook vaak niet gemaakt wordt, laat staan gebruikt. En dit ondanks het belang dat daar aan wordt gehecht door de Tweede Kamer, getuige de recent toegevoegde wettelijke verplichting om het handelingsdeel (de afspraken) door ouders/leerlingen te laten ondertekenen voor akkoord.

Misschien is daadwerkelijke handhaving van regels een keer een optie?! Het lijkt ons erg nuttig om de volgende vragen in het lopende onderzoek te betrekken: In hoeverre wordt de bijlage bij de onderwijsovereenkomst tegenwoordig gemaakt en gebruikt? En wat kan de onderwijsinspectie vanuit haar toezicht houdende taken op passend onderwijs hierover melden?

Implementatie vroegtijdige aanmelding en inschrijfrecht

Wij maken ons daarnaast ook zorgen over de adequate voorbereiding van de aangehaalde nieuwe wetgeving. Een ontmoeting met de MBO Raad leerde ons dat de onderwijsovereenkomst niet eerder dan op 1 oktober van een reeds aangevangen studiejaar tot stand moet zijn gekomen. Ervaring van ouders in het MBO leert ook dat afspraken over ondersteuning vaak pas veel later in het studiejaar tot stand komen. Onze veronderstelling bij de essentie van de nieuwe wetgeving was dat een vroegtijdige aanmelddatum nu juist van belang is om eventuele ondersteuningsafspraken vóór aanvang van het studiejaar rond te hebben. Nodig ook, omdat hierin afspraken zijn vastgelegd voor de gehele schoolloopbaan inclusief bijzondere omstandigheden / hulpmiddelen toe te passen bij het examen. Bovendien, hoe kan een leerkracht nu goed ondersteuning bieden als hij/zij niet vanaf de

start weet wat te doen? Als dat niet gebeurt, hebben kwetsbare jongeren per definitie een suboptimale start en geen gelijke kansen. Dit is in strijd met de Wet gelijke behandeling van handicaps en chronische zieken en strookt niet met de intenties van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind en het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Graag gaan wij ook hierover op korte termijn met uw ministerie in overleg. De tijd dringt duidelijk.

Voorlichting in het VO

Er zijn meer zwakke plekken in de aangehaalde nieuwe wetgeving. Een tweede onderwerp dat met grote spoed aandacht behoeft is de voorlichting van ouders en leerlingen in het Voortgezet Onderwijs. En dan specifiek voor de leerlingen die na de middelbare school op het MBO verder willen, en weer die leerlingen die kwetsbaar zijn en ondersteuning nodig hebben. Op nog geen enkele middelbare school lijkt momenteel te zijn doorgedrongen dat hier een verantwoordelijkheid ligt voor middelbare scholen om deze leerlingen en hun ouders voor te bereiden op aanstaande nieuwe rechten en plichten. Niet geïnformeerde kwetsbare jongeren en hun ouders kunnen ook niet vragen om vroegtijdig de bijlage bij de onderwijsovereenkomst op te stellen.

Opnieuw in gesprek met ouders

In onze reactie op het wetsvoorstel inzake vroegtijdige aanmelding en toelatingsrecht indertijd hebben wij de hiervoor besproken zaken -en meer- al aangekaart. Vervolgens is het overleg - tot onze teleurstelling - eenzijdig opgezegd door uw ministerie. Helaas zijn wij daarna niet betrokken bij verdere voorbereidingen. Het ontstemt ons daarom behoorlijk om in dit stadium, voornoemde constatering te moeten doen. De inbreng van ouders van jongeren met een ondersteuningsbehoefte is van essentieel belang bij het waarborgen van passend onderwijs in het MBO. Wij willen als ouders daarom opnieuw met uw ministerie in gesprek gaan, over een alternatieve vorm voor de bijlage bij de onderwijsovereenkomst, over het vormgeven aan voorlichting op VO-scholen en over het naleven van internationale verdragsnormen inzake het recht op onderwijs.

Bij voorbaat dank voor uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Jeroen Veltheer en Henk Santing,
namens Netwerk Ouderinitiatieven

Kopieën:

Ouders & Onderwijs
Defence for Children
oudergroep mbo
Vaste commissie OCW Tweede Kamer